Şakir Selim

OQUYICIMA

Bu kitap icadımnıñ soñmı, ortası,
Belki şerbetidir, belki tortası,
Belki "qaynatmamnıñ" damsız sorpası,
– Oquyıcım, özüñ qıymet kesersiñ.

Satırlarda birevler tanırlar özün,
Birevler ayretnen tikerler közün,
Er fırsat kelgende yazdım çin sözüm,
Taqdir kefinimni özüñ biçersiñ.

Geceler özümnen özüm qalğanda,
İlhamım de sönip, de gür yanğanda,
Er sefer qalemim elge alğanda,
Samimiy oquyıcım, tek seni añdım.

Biñ türlü şübeler qıynap yaqqanda,
Ümütsiz tenimden qan-ter aqqanda,
Azrail töpeme kelip sarqqanda,
Oquyıcım, tek seniñ eşqıñnen yandım.

Bilemen, kün-künden eksilmektesiñ,
Til bilmey tamırdan kesilmektesiñ,
Ecdatlar hatrasın ep silmektesiñ,
Tilsiz bir milletke çevrilmektesiñ.

Çoban-zademizni oqup olmasañ,
Noman-zademizni oqup olmasañ,
Öz tuvğan yurtuñda kimsiñ ve nesiñ?
Ecel töşeginde yatqan milletsiñ...

Bağışla keñezge kelgende canım,
Seni böyle titis sözlernen añdım,
Barsın, tilsiz tende qurusın qanım,
Tilsizlik beterdir vatansızlıqtan.

Tilsizlik beterdir biñ aqsızlıqtan,
Közyaşın qurumaz olmasa tiliñ...
Tuvğan til eñ büyük Vatanıñ-İliñ,
Tilnen qurtulırsıñ bataq-sazlıqtan!

Öz tuvğan tiliñden lezet almasañ,
Öz tuvğan tiliñnen ğururlanmasañ,
"Ant ettim!" degende coşıp yanmasañ,
Ne özüñ qalırsıñ, ne qalır sesiñ.

Dünyada İman ve Vatan yekâne,
Vatanda Millet, Til ve Can yekâne.
Tuvğan tiliñ ile milletnen, dersiñ,

Barsıñmı, yoqsıñmı Tilde körersiñ!

MENİM BİR DAVAM – VATAN DAVASI

İç bir davam yoqtır dünya malına,
Menim bir davam – tek Vatan davası.
Qalsam da bir aciz insan alına,
Maña quvet bere Vatan avası.
Maña quvet bere horlanğan topraq,
Qanımnı quturta deñiz dalğası.
Tenimni titrete sararğan yapraq,
Közüme nur bere küneş alqası.
Tuvğan çöllerimde quruğan yuvşan
Qoqusın avligip yutam içime.
Ana, qulaq tiklep qaçtı bir tavşan,
Küç qoşa şu tavşan bile küçüme.
Çölniñ ortasında bir noğay köyü, –
Evleri cantayğan, isarı batqan…
Qalmağan uruvı, qalmağan soyu,
Şu köydir qalbime ümütler qatqan…
Sıvaşnıñ ağarıp qatqan tuzları,
Saqnıñ balçıqları, bataq-sazları,
Saibi olmağan Ornıñ qapısı –
Güzelmi-çirkinmi – bular episi
Maña quvet bergen büyük ikmettir,
Bular menim içün quvanç ve derttir!

SOÑU KÖRÜLMEGEN ŞİİR

(parça)

1
Halqım, ne olacaq seniñ taqdiriñ?
Nice ülkelerde ölüñ ve tiriñ –
Bu qadar qarğışlı ekenmi yazıñ?
Ne zaman qurtulır qayğıdan sazıñ?

Bir qartal ediñ sen, yuvañ bozuldı,
Alevli yüregiñ suvıp buz oldı.
Yaşadıñ olıp sen yuvaş gögercin,
Nice emirlerni susıp becerdiñ…

Ağlap qaldı tuvğan taşıñ, toprağıñ,
Qurıp qaldı taşqın büllür çoqrağıñ.
Deyler sen ne yoqsıñ, deyler ne barsıñ,
Atta ki qoraylı çölüñe zarsıñ.

Kim atsa özüniñ beftan taşını,
Kelip taptı seniñ ğarip başıñnı.

Adıñnı qaç kere deñiştirdiler,
Ev degil, qabriñni bile sürdiler.

Ne qadar bay oldıñ çeşit yarlıqqa:
De “satqın” oldıñ sen, de “milliy fırqa”,
Nice milletlerni “Yaqtıñ sobada”,
Halqım, sabır ile dayan buña da…

Dayan, halqım, dayan! Seni Yaradan
Alla da qurtarıp olmaz bu aldan…
Zaten, nice-nice “allalar başı”
Tek saña, tek saña turdılar qarşı:
Bir “Alla” bar edi qanğa toymağan,
Türmege qapavlı canğa toymağan,
Öylesiñ bir zaman alem körmegen,
Ölüsiñ attılar alıp dürbeden.

Ondan soñ kelgeni ümüt aşladı,
Hayırlı bir işler yapıp başladı.
Ey, halqım, sen kene qaldıñ öksüzday,
Qalbiñe saçıldı tek mısırboğday…

Kene bir “allamız” köründi kökte,
Ey, halqım, ümütiñ degildir böten;
Ah, o da cügenni alğan soñ elge,
Köksüni toldurdı altın medalge.

Halqım, “allalar” ep turdı başıñda,
Soñkisi defin oldı seksen yaşında.
“Siziñ aqqıñızda, – degen o yavaş, –
Ayttı maña eki hohol arqadaş…”

Halqım, ne olacaq seniñ taqdiriñ?
Ne vaqıt bitecek ağuv dertleriñ?
Daa nice azaplar tura yoluñda,
Halqım, taqdiriñ tek kendi qoluñda!

2
Taqdiriñde nice facia oldı, –
Nice horluqlarğa dayandıñ, halqım.
Sabır çanağıñ da rıqma-rıq toldı,
Qaç kere öldiñ ve sağ qaldıñ, halqım.
Yoq, men kötermeyim fiğan köklerge
Tek menim halqıma belâ keldi, dep.
Secde etem bugün, şu tuvğan yerge –
Şu ana-topraqqa tizimni tirep.

… Büyük bir qabristan olıp körüne
Keçken otuzıncı-qırqıncı yıllar
Nice halq ve millet oña sürüne,
Aqsız ölülerge toldı bu yollar.

Nice ülkelerde moñrayıp tura
Baştaşı olmağan adsız qabirler.
Olarnıñ qısmeti miyime ura –
Olarnı kimler ve nasıl tabirler?

Halqım, ne olacaq seniñ taqdiriñ?
Bugün barmı seniñ olmağan yeriñ?
Daa nice azaplar tura yoluñda.
Halqım, taqdiriñ tek kendi qoluñda!

Halqım, taqdiriñ tek kendi qoluñda,
Nice sedler tura bugün yoluñda.
Ant etip birleşir, sedni bozarmız,
Birleşip olmasaq, qumday tozarmız!..

Samarqand – Aqmescit
1987–1990 ss.

PERDE AÇILA
“Arzı qız” premyerasına bağışlana

Ömrüñ gizli edi perde artında,
Halqım, köterile bugün şu perde.
Yañı tamır attıñ ana yurtuñda,
Tamırlar öse tek temelli yerde.

Dülberniñ duşmanı çoq ola, deyler –
Taliyiñ böylemi, güzel Arzı qız?
Seni ıncıtmadı ömürde kimler? –
Cevabın kim berir bunıñ, Arzı qız?

Baq, deñiz başqaca bugün şuvulday,
Arzı qız, sen qaytıp keldiñ yurtuña.
“Ali baba”larl qaşqırday uvulday
İçinde qaynağan aset qurtundan.

Güzeller güzeli, çıq sen sanağa,
Halqıñnıñ ezilgen bağrın titretip.
Küç ber yurtqa qaytqan er bir anağa,
Qavuşuv temsilin gür meşal etip.

1990 s. aprel

TUVĞAN SIMA

Sigar yaqıp oturğan qartnıñ resmine baqıp

Niçün tüşüncege daldıñız, qartım?
Nasıl oy dolana çal başıñızda?
Bir letin tütünniñ keyfini çatıp,

Nelerni köresiz qart Yaşıñızda?

Aman da Yaraşqan şu filiz qalpaq –
Ah sen, balqıldağan mubarek teri!
Ne güzel Vatanda qart olıp qalmaq.
Siz körgen künler tek qaytmasın keri…

Tek, maña, tek maña tanış ismiñiz,
O menim Yat bilmez teren sırımdır.
Ecdatlar devamı – sıcaq cismiñiz,
Bütün baqışıñız – tuvğan Qırımdır!

“VATAN NEDİR?” – DEGEN SUALİME CEVAP BERİP OLAMAĞAN GENÇLERİMİZGE

Vatan – soñu körülmegen halqımıznıñ sabrı,
Vatan – baba-dedelerniñ Qırımdaki qabri.
Vatan – küzde yapraqlarda quruğan al tüs qandır,
Vatan – seniñ genç qalbiñde yuqlap yatqan isyandır.

Vatan – köm-kök bayraqlarda taraq-tamğa nişandır,
Vatan – keniş çölümizde qoqu saçqan yuvşandır.
Vatan – daa öz yurtuñda alalmağan aqqıñdır,
Vatan – bugün yel sızğırğan qulübelerde halqıñdır.

“Vatan nedir?” – dep sorasam, Çatırğa baq, Çatırğa! –
Soñ añlarsıñ, baş egersiñ Noman adlı batırğa.
Vatan – seniñ istiqbaliñ, uyanacaq milletiñ,
Vatan – nice qurbandan soñ tiklenecek devletiñ.

Vatan – nice soğuşlarda sınavlardan keçkendir,
Vatan – nice ölümlerden qorqmay keçken Çeçendir!
“Vatan nedir?” – dep soradım, susıp qaldıñ – tilsizsiñ,
Ana tilsiz, ey, qardaşım, vatansızsıñ – ilsizsiñ.

Vatan – daa duşmanlarğa açılmağan sırıñdır,
Vatan – daa bar sesiñmen aytılmağan yırıñdır.
Vatannıñ ne olğanını, evlât, bir kün añlarsıñ,
“Vatan nedir?” – dep sorsalar, göñlüñ taşıp ağlarsıñ.

1996 s. mart

AYDIÑIZ, GENÇLER!

Aydıñız, qırımtatar gençleri,
Küreş meydanıdır gençlerniñ yeri.

Çağıra bizni atalar şanı,
Vatançün ölgen şeitler qanı.

Vatanda doğğan yañı nesilmiz,
Nesiller tamırı yurtta kesilmez.

Qoldan tüşmesin tamğalı bayraq,
Yatlardan arınsın bu aziz topraq!

Çelebicihan – bizlerge temel,
Bizçün şüret-şan, bizge baş emel!

Küreşten qorqqan çekilsin çetke!
Mına, biz barmız ög safta ketken!

Aydıñız, qırımtatar gençleri!
Küreş meydanıdır gençlerniñ yeri!

BİZNİ AÑLAMAĞAN İVANLARĞA

"Yalvarıp qıralğa, tüştik fiğanğa,
Sözümiz keçmedi sarı İvanğa…"
("Qırım destanı", 1860 s.)

Qalsaq da böyle müşkül bir alğa,
Olar iç kelmezler din-u-imanğa,
Artıq, yalvarmañız sarı ivanğa, –
Bu da bizge yañı küreş yoludır!

Cigerler tolsa da ağuv zeerge,
Baqalar tolsa da Salğır-neerge,
Qılt-qılt yaş tolsa da ğamlı közlerge, –
Bu da bizge yañı küreş yoludır!

Çarh-felek artına sürüldi bugün,
Qara künler kene körüldi bugün,
Cuğanıñ balları tirildi bugün, –
Bu da bizge yañı küreş yoludır!

Epsi İvan belki sarı degildir,
Anası Grudinaday qarı degildir,
Aytqanları namus-arı degildir, –
Bu da bizge yañı küreş yoludır!

"Bilemiz, sizlerniñ közüñiz köktir",
Bizge daa sançacaq ineñiz köptir,
Tatar közüñizge tirelgen çöptir, –
Bu da bizge yañı küreş yoludır!

1996 s.

SALĞIR TAŞTI

Bu yıl baarde Salğırnıñ yolunı kesken suv tıynağı açıldı ve neerimiz Bitaq yalısına taşıp başladı…

Salğır taştı! Suvu bu yıl pek nomay,
Sakin aqqan Salğırğa iç oşamay.
Salğır taştı qurğaqlıqnı qandırıp,
Salğır taştı Seit-Bekirni añdırıp…
Bir zamanda Dunay da şay taşqandır,
Mazlumlarnıñ alın körip şaşqandır,
Ay, Seit-Bekir, sen Dunaynı aytasıñ,
Hayalıñda Salğırıña qaytasıñ.
Bugün Salğır arslan kibi atıla,
Buzlu tenge can bermekçün qatıla.
Ya, ne istey eken ğarip neerimiz?
Suvğa batıp qalmağaydı şeerimiz.
Ah, ğafletler yuqusını bozğaydı,
Taşuvında Dunaynı da ozğaydı.
Çoban-zadem, baqsa ediñ Salğırğa,
Nefretlenip tükürerdiñ yavurğa.
Danimarkanıñ qıralıday kezesiñ,
Ölmez ruhsıñ, alımıznı sezesiñ.
“Ağzıñ küle, közler cılay” halqım, dep.
Yanğan qalbim iç sönmeycek yalqın, dep.
Sennen kezem Salğırımnıñ boyunda,
Oynarmız, dep tuvğan halqnıñ toyunda.
Lâkin toy yoq, açuvlı bir taşqın bar,
Şu taşqınğa iç sönmeycek aşqım bar!
Bir istegim, bir dertim bar, ah-aman;
Ey, milletim, taşacaqsıñ ne zaman?!
Seit-Nomanlar, Seit-Bekirler taşqanday,
Tatar kelse, yavuz melun qaçqanday…
Salğırım, taş! Örnek köster milletke,
Yuqlap yatsañ, etalmazsıñ niyetke.
Tek baarde degil, yazda, küzde taş,
Seni tutqan tıynaqlarnı üz de taş!

Bitaq
2000 s. aprel 10

SENİ UNUTMAĞAN VATANIÑ OLSUN

Taqdir merametsiz, şefqatsız kâde:
İnsannı çoq şeyden ayıra bile.
Amma urar eken yürek teniñde,
Er alğan nefeste añla, dost, ille:
Seni unutmağan Vatanıñ olsun.

Taqdir qoldan ayırır – dayanırsıñ,
Bahtlı yoldan ayırır – dayanırsıñ,
Dayanırsıñ, dayanırsıñ, dayanırsıñ.
Eñ ağır evalda ümütnen tile:

Seni unutmağan Vatanıñ olsun.

Ayaqsız yürgenler yoqmı dünyada?
Bebeksiz körgenler yoqmı dünyada?
Açlıqtan ölgenler yoqmı dünyada?
Amma bahtlı olar Vatanı ile –
Seni unutmağan Vatanıñ olsun.

Közüñniñ bebegi nursuzlanacaq,
Ömür ne? Altınmı? – hırsızlanacaq,
Ebediy ne şüret, ne şan qalacaq,
Unutma kendiñni bilgenden bile:
Seni unutmağan Vatanıñ olsun.

Qaydadır cüyrükke minip çapsañ da,
Dumanlar artında yolsuz qalsañ da,
Ecnebiy topraqta Alla olsañ da,
Közüñniñ ögünde tursun öz qulleñ –
Seni unutmağan Vatanıñ olsun.

Dünyada yap-yañğız olmayım deseñ,
Asret deryasına çommayım deseñ,
Bülbülsiz gül kibi solmayım deseñ,
Uzaqtan seslengen ellerni diñle:
Seni unutmağan Vatanıñ olsun.

Taqdir merametsiz, şefqatsız kâde,
İnsannı çoq şeyden ayıra bile,
Amma toqtasa da yürek teniñde,
Eñ soñki nefeste añla, dost ille:
Seni unutmağan Vatanıñ olsun.

BİÇARE QIRIM

Qırımda yuva çoq çeşit milletke, –
Bağrına sığdırğan, ep qabul etken.
Çıqarıp atmağan kimseni çetke,
Anaday sabırlı, bağrı keñ eken.

Yunanı, urumı, cenevizi de,
Marmara, Ege, Aq deñizinden
Qaysı bir zamanda kelip sıyıqqan, –
Dağına, çölüne kelip ıyıqqan.
… Soñ Ermeni kelgen Surb Haçı ile,
Lassiler cavğanlar darb-haçı ile;
Arsıznıñ nicesi mında quturğan,
Musulman toprağın haçqa toldurğan…

Sen nasıl tüştiñ ya bu yerge, bulğar?
Sen de bir yetimsiñ bu yerde, hungar…

Seniñ oz Kurañ bar, ey mağrur gürci,
Yat yurtta yaşamaq qazaqnıñ arcı…

Men seniñ yeriñde olsaydım, alman,
Bu ğarip topraqta bir zaman qalmam!
Ağır batmasın, dep, yımşaq aytayıq:
Er quşqa özüniñ yuvası lâyıq.

Bazırgân dindaşım azer de mında…
Vatansız tayfaday kezer de mında;
İç birsin qalbinde zerrece şer yoq,
Tek, biñ yıl ev qurğan baltağa yer yoq…

Halqlar botqasına çevrildi Qırım,
Nice arsızlıqtan devrildi Qırım;
Yat bir evlâtlarğa süt bergen ana
Kibi taldı, öldi-serildi Qırım.

Şu sebep degilmi, – soysuz ağalar
Saipsiz Qırımnı yulqa, sağalar…
Ya kimlerni diñlesin bizim millet?

Yeter artıq bom-boş quru çağıruvlar,
Yeter artıq ögretüvler, bağıruvlar,
Halq taqdirin pek qayğırıp "ağıruvlar", –
İç kimseni diñlemez bu bizim millet!

Qulaq asmaz büyük şair Petefige,
Qulaq asmaz ne imanğa ve ne dinge,
Qulaq asmaz yanıp yazğan Asaninge, –
İç kimseni diñlemez bu bizim millet!

Ya kimlerni diñlesin bu ğarip millet? –
Er bir işte aqıllı çoq olsa, ille…
Közyaşıñnı sen ne qadar tökip, silme, –
İç kimseni diñlemez bu bizim millet!

Tatar degil, Qırımman dep "iñlesinmi"?
Hizb-ut-tahrir ya vahhabnı diñlesinmi?
Ortalıqta "lider" tolsa, külmesinmi? –
İç kimseni diñlemez bu bizim millet!

Birsi: ana til küreşi – boş laflar, dey,
Birsi tuvğan babasın bir şağa ilmey;
Odamanlar çoqlaşqanın, qa, kim bilmey? –
Ya soñ kimni diñlesin bu bizim millet?!

Bir imanğa – bir mezepke kelmeyince,
"Cetemenim mına bu!" – dep bilmeyince,
Çiy başlardan menmenlikni silmeyince, –
İç kimseni diñlemez bu bizim millet!

Halqqa aqıl ögretip, ters yoldan ketseñ,
Halq turğanda, sen Reiske elem etseñ,
Bu topraqqa ihtilâf urluğın ekseñ, –
İç kimseni diñlemez bu bizim millet!

Qabaatnı tek yatlarğa taşlasaq da,
Bizden aruv millet yoq, dep, başlasaq da,
Kendimizge "büyük" sevgi aşlasaq da, –
İç kimseni diñlemez bu bizim millet!

Bizge birlik kerek, dep, biñ kere qıçır,
İsteseñ şu ağızıñdan quşlar uçur,
Boğaz kerip kökten aynı yerge tüşür, –
İç kimseni diñlemez bu bizim millet!

"Ömür ketti, duyam – pek az qaldı küçüm,
Halq ögünde bardır menim de öz suçum", –
Dep bilseydik, demez edik soñra: niçün
İç kimseni diñlemez bu bizim millet!

TİYME MEZEBİME!

"Musulmanlıqta millet yoqtır",
degen bir arap missionerine

Aqaretten aqar eken milletimniñ közyaşları,
Zulmet içre yapıq, tüyüm eken onıñ köz, qaşları,
Qayda edi bu zamanda onıñ arap dindaşları?
Maşer künü iñlegende, qayda edi iñdaşları?

Qayda ediñiz, bizlerge darağaçlar qurulğanda?
Başımızğa biñ bir felâket taşları urulğanda?
Bağ-bağçamız yeksan olıp, mezar taşlar hor olğanda?
Milletni ve dinimizni qurtarmaq pek zor olğanda?

Arabistan sahraların bizler nice defa keçtik…
Millet, Vatan eşqı içün nice zeer-zoqum içtik.
Töpemizde leş arağan quzğunlarğa kefin biçtik…
Milletmiz, dep ana-yurtqa müşkül avdet yolun seçtik.

Endi ise siz bizlerge "millet yoqtır… falan", deysiz,
Üçümizge, yedimizge, qırqımızğa yalan, deysiz,
Ehl-i islâm er kes içün ter-tegiz bir alan, deysiz…
Sılağı da, qurusı da – odun kibi qalan, deysiz…

Yoq, efendim! Odun degil, biz tanılğan bir milletmiz!
"Subhaneke birabbike" etrafında, ebet, yekmiz,
Aqçañızğa zar olsaq da… kendi-kendimizge bekmiz,
Rutubetten vucudımız şişik olğan millet – tek biz!

Yoq, efendim! Alla razı olsun, tiyme mezebime,

Quyu qazdır, cami qurdur, amma tiyme adetime,
Nizamıñnı soquştırma, aç olsa da tınç evime,
Añla bunı, ey dindaşım, Rabbimizniñ ürmetine!

2001 s.

KATARİNANIÑ QAZIQLARI

Belorusiyede Suvorovnıñ eykelini yıqtılar.
– Ne içün böyle yaptıñız? – degen sualge yerli vatanperverler:
– O, Rusiye içün qaraman, biz içün ise basqıncıdır! – dep cevaplandılar.
"İnter-Faks" haberi.

– Söyleñiz, ya emce, bu nasıl qazıqlar,
Rastkele Qırımnıñ yolları çetinde?
– Evlâdım, olarda köstergiç sızıq bar,
Potömkin yaptırğan olarnı metinden…

Qırımnıñ eñ büyük basqıncı haini
Hansaray tarafqa aşıqqan bu yolnen.
Deyler ki, aldatıp bizim yaş Şainni,
Qırımğa seyaat yapqan bu yolnen.

Potömkin aselet öyle yol qazıqlar
Qataytqan canlı qazıqqa oşatıp…
Aliye zatları tarsıqıp, olıp zar
Yol keçken qazıqlar şekline köz atıp…

İşte, şu qazıqlar turalar qatayıp,
Sağınıp qabarıq kökülsi qadınnı.
Turalar, tatarlar kelse de qaytıp, –
Turalar aşşalap Qırımnıñ adını.

Bağçasaray – Aqmescit
1998 s. sentâbr 20

QARA QIŞTAN SOÑ BAAR ARFESİNDE

"Bunaldım kendi kendimden,
Zaman hıssız, mekân hıssız;
Ne vahşetlerde bir yoldaş,
Ne zulmetlerde bir yıldız".
Mehmet Akif Ersoy

İs-duyğu yoq yüregimde, yaman ezdi qara qış,
Ne semada, ne zeminde yoqtır sıcaq bir baqış.
Nice vadiy, nice dağlar keçtik, – aqsay atımız,
Ne aşyan bar, ne Vatan bar, ne de saltanatımız.
Millet qaldı orta yolda çekip feryat, çekip ah,
Elin aça: "Eşhedü en-la-ilâhe illâlah!"

Sur-i Meşher keldimi ya, ep közyaşlar aqmaqta,
Eki yurtdaş bir-birini yılan kibi çaqmaqta…
Qayda qaldı bir-birine hemdert ata demleri?
Ya Rab, nasıl zamandır bu, yarattıñ sen kimlerni?
Neden oldı ayatımız böyle viran-perişan? –
Qaytacaqmı elimizge taraq-tamğalı nişan?
İslâmnıñ bu yeşil yurtu üzre bir tañ atarmı?
Ya da ümmet bir-birini çaynap yerge batarmı?
Ne bitmez bir qış oldı bu, kelirmisiñ, baarim?
Bem-beyaz vişne gülüday külermisiñ, baarim?

Azbarıma keldim bugün çıqıp hastahaneden,
"Qara qıştan sağ çıqtıñmı?" – dep soradım bademden.
"Aq-Taalâğa bazandım", – dep cevap berdi teregim,
Qarlar kibi irip ketti bütün derdim, yüregim!..

2002 s. mart

VATANDA YAŞA

"Çoq yaşamaq isteseñ – Vatanda yaşa."
Gerontologiya iliminden

İster, ol sen millioner, sultan ya paşa,
Çoq yaşamaq isteseñ – Vatanda yaşa.

İster, er kün çiberek, köbete aşa,
Çoq yaşamaq isteseñ – Vatanda yaşa.

İster ol sen Seydamet, Abram, ya Daşa,
Çoq yaşamaq isteseñ – Vatanda yaşa.

Daa nasıl aytayım çoq qabaqbaşa: –
Çoq yaşamaq isteseñ – Vatanda yaşa!..

SAÇIM AĞARDI

Kene bir yıl keçti, ömür qısqardı,
Göñlümni aydın bir ğam-keder sardı.
Sebebin sizlerge söyleyim, dostlar,
Başımda bir qaç tel saçım ağardı.

Şimdi pek mot emiş ağarğan saçlar,
Ah, men şu motluqtan artta olğaydım.
Sim-siya mıyıqlı, sim-siya saçlı
Deliqan bir yigit olıp qalğaydım.

Nice yıl uzaqta yaşadıq yurttan,
Asretlik ömüri yamandan-yaman.
Ğurbetlik ruzgârı üfürdi sırttan,

Başımızğa neler yağmadı, aman!

Ne zulumlıq olsa, baqtıq epsine,
Başımızğa qasevet qarları yağdı.
Menim çalarğan bir tel saçım ne?
Bütün milletimniñ saçı ağardı.

Bugün, epiñizge, ey, vatandaşlar,
Tileymen bahıtlı, hayırlı yaşlar!
Saçlar ağardı dep kederlenmeñiz,
Yaşasın vatanda çalarğan başlar!

1997 s.

QIZILTAŞNIÑ ASRETLİK TÜRKÜSİ

Cınğız Dağcığa

…Sarsa da etrafın zümrüt bağça-bağ,
Mazün deryasında ğamlı Ayuv Dağ,
Er kün dua ete, ol, dep aman-sağ:
Qaydasıñ yavrum-evlâdım-qozum?
Sen ketip qaytmağan yollarda közüm.

Bebekler asılğan dallar sallana,
Sen sevgen armutlar dalda ballana,
Er yazda qızılçıq ottay allana,
Qaydasıñ yavrum-evlâdım-qozum?
Sen ketip qaytmağan yollarda közüm.

Kel, tüzet eviñni, dağıldı taşı,
Suvuq Suvda yeksan dedeler naaşı,
Kelin Qaya ğaripniñ çalardı başı,
Qaydasıñ yavrum-evlâdım-qozum?
Sen ketip qaytmağan yollarda közüm.

Gurzufta can berdi Dereli Çeşme,
O dertli dereniñ yanından keçme,
Yavurlar pisledi, suvundan içme, –
Qaydasıñ yavrum-evlâdım-qozum?
Sen ketip qaytmağan yollarda közüm.

Anneñe yazılğan mektüpler mende,
Er biri qurşundır hasta bu tende,
Kelsene, kelsene men sağ ekende, –
Qaydasıñ yavrum-evlâdım-qozum?
Sen ketip qaytmağan yollarda közüm.

Körip olamasam daa bir kere,
Közyaşqa boğulır bu dağ, taş, dere,
Ah, böyle asretlik kirgeydi yere! –

Qaydasıñ yavrum-evlâdım-qozum?
Sen ketip qaytmağan yollarda közüm.

Qızıltaş – Bitaq
2000 s. dekabr 8 – 2001 s. mayıs 6

İSYAN ETİP KETTİ

Ayder Osmannıñ ölümine

Añlap olamadıq onıñ yüregin,
Saqlap qalamadıq onıñ yüregin.
Qadirsiz suv kibi tınç aqıp ketti,
Ayat degil, bizni bıraqıp ketti.

Elbet de, "ölmek – bir yañılıq degil",
Amma isyan etip ketti o Göñül,
Añlap olamadıq onıñ yüregin,
Saqlap olamadıq onıñ keregin.

Bütün dertlerini bir özü çekti,
Çektigi dertlerin yüklenip ketti.
Milletim, duymadıñ onıñ ketkenin.
Onıñ derdi edi seniñ dertleriñ…

1997 s. iyün 20

BASIR ĞAFARNIÑ BAŞTAŞINA

1991 senesi Bulğanaq qabristanında defin etildi

Tilimizni saqlap qalğan alimlerden birisiñ,
Tilşınaslıq iliminiñ körümli bir pirisiñ,
Milliy kütüphanemizde bütün variyetleriñ –
Ana tilni sevgenlerniñ qalplerinde tirisiñ.

NARLI DERE

Narlı dere! Narlı dere! Ne de güzel adıñ bar,
Kördim seni men ilk kere, ne narıñ, ne dalıñ bar.

Ne olurdı dereñ içre er yer tolu nar olsa,
Aq-Taalâ ilk doğurğan güzelligiñ bar olsa.

Seniñ tek bir adıñ qalğan aq-uquqsız halq kibi,
Pek muğayıp körünesiñ teprenmegen qaq kibi…

Dere degil, dert içinde nefes almay taş qattım,
Keşki sene körmegeydim, – ömrümni qısqarttım…

1997 s. avgust 18

SERSEMLİK

Sevilmege, sevmege iqtidarım qalmasa,
Güzel qadın körgende irsim qozıp, yanmasa,
Bedenimde er tüküm qabarmasa, qanmasa, –
Demek, künüm bitken eken – soñ saatım çalınsın!

Sabiy kibi yatqandayın bir zamanda beşikte,
Aciz alda yatıp qalsam qıbırdamay töşekte,
Tañrım, yolla Azrailni uçurımlı keçitten, –
Demek, künüm bitken eken – zayıf canım alınsın!

“Tövbe et, ey, sersem qulum! – dedi bir ses uzaqtan, –
Nasıl etip ayrılırsıñ bu sevimli topraqtan?
İçilecek suvuñ bitmey daa tuvğan çoqraqtan, –
Yüregiñe yañı quvet, yañı ilham salınsın!”…

Semaşko hastahanesi
1998 s. dekabr

MENİ HATIRLAMA

(romans)

Meni hatırlama, artıq, yalvaram,
Hatırlavlar – boş bir eglence.
Ey-at, ömürbillâ tüzelmez yaram,
Hatırlasañ bile ölgence.

Men çoqtan vazgeçtim hatırlavlardan,
Yaşayım ayatta serbest quş kibi.
Başıma tökülgen beyaz qarlardan
Ömürim keçmekte ağır tüş kibi.

Hatırlavlar saña da, maña da duşman.
Ömür keçip keter, keçer, inşalla.
Hatırlavlar – eñ accı peşman,
Bağışlasın meni de, seni de Alla.

Meni hatırlama, artıq, yalvaram,
Hatırlavlar – boş bir eglence.
İnan, ömürbillâ tüzelmez yaram,
Hatırlasañ bile ölgence.

QALPAQÇI ASAN AĞA

Bağçasaraylı Asan ağa Mustafa oğluna

Ekimlerni hatırlay kimer kişi öksürse,
Biz de sizni hatırlaymız, qalpağımız eskirse.
Bir körüniş beriñiz, qalpaqçı Asan ağa,
Ya, bittimi teriñiz, qalpaqçı Asan ağa?

Maña qalpaq yaraşqanın siz pek yahşı bilesiz.
– Seniñ betiñ ne uzun, ne calpaq, – dep külesiz.
Yalama filiz teriñiz qatıp tura başımda,
Bir quvançım olsa, şudır, artıq esli yaşımda.

Bir zamanda babañız da güzel Yeşil Mallede
Qalpaq tikip adamlarnı sevindirgen, allelem.
Bağçasaray qalpaqçısı Mustafanıñ oğlusız,
Babañızğa ramet olsun, dert körmesin qoluñız.

Esen-aman – tendürist, sav-selâmet bolsañız,
Qoñur – kökmi – qaramı, bir sımarış alsañız,
Hatrimiz hoş bolur edi, qalpaqçı Asan ağa,
Göñlümiz tolur edi, qalpaqçı Asan ağa.

Sizge qalpaq tiktirmegen göñüller tınç yatarmı?
Başında qalpaq bolmağan – aslı qırımtatarmı?
Bir körüniş beriñiz, qalpaqçı Asan ağa,
İç bitmesin teriñiz, qalpaqçı Asan ağa!

1997 s. mayıs

DÜNYA TEREKLERİ BÜYÜK TELÂŞTA

1997 senesi sentâbr 12 künü Halqara cemaat
Erbapları toplanğan Livadiya sarayında
qırımtatar ve ingliz tillerinde oqulğan şiir.

Dünya terekleri büyük telâşta:
Doğğanına biñ peşman kibi olalar, –
Afğanda, Bosnada, Pamir yanında
Yanalar, yanalar, yanalar,
Yıldırımdan degil,
qur-
şun-
lana-
lar!

Dünya terekleri oyğa dalalar:
Ne oldı, ne oldı sizge insanlar?
Kökten yağmur degil, yağa qurşunlar, –
Kökte şain uçmay, uça “korşun”lar. –
Dünya terekleri
qur-

şun-
lana-
lar!

Dağlarda, taşlarda, çöllerde zulum,
Sahrada, deryada, göllerde zulum,
Yırtıcı tiş kibi ellerde zulum,
Patrontaş bağlanğan bellerde zulum, –
Dünya terekleri
qur-
şun-
lana-
lar!

Somalide açlıq çekken sabiyler
Terekler tübünde top-top öleler.
İblisday silâlı kültüs arbiyler
Kürreni köbete kibi böleler, –
Dünya terekleri
qur-
şun-
lana-
lar!

Ecel kölgeleri dolaşa kökte,
Asret ateşleri er bir terekte,
Merametiñ barmı, insan, yürekte?
Olmaqtasıñ Kaliguladan beter, –
Artıq toqta,
yeter,
yeter,
yeter!

Güzellik qurtarır, deyler, dünyanı,
Bu laf çoqtan degildir yañı,
Bıraq omuzıñdan, insan, silânı,
Omuzıñda olsun sevgi yükleri,
Yanmasın dünyanıñ saf terekleri!

ÇOÇAMİY

Bugün saba erte uyandım,
Uyandım da yürekten yandım:
Etrafımda iç kimse yoqtır,
Dar dünyada yalıñız qaldım…

Ciger sızlay, ağır iñledim,
Çoçamiyniñ sesin diñledim.
Pencereden kelgen bu sesniñ
Saibini añsız künledim.

Hastalıq ve ömür yoquşı
Ne olğanın bilmey çöl quşu.
Sağınuv ve ayrılıq çekmey,
Qulan çölde keçe yaz, qışı.

Sıqa meni yeşil bir kölge
Ve çağıra keniş-tüz ilge.
Dudaqlarım yavaş qıbırday:
“Yoq, olmaycaq ketmesem çölge…”

1998 s. aprel

ŞAMATA

Bezdim şamatalı böyle yaşavdan,
Soqaqta şamata, zalda şamata…
Dersiñ bu dünyamız devrilgen-avğan, –
Tınçlıq yoq: er yanda, er kün şamata.

Dört adam toplansaq subet qurulmay,
Ağızlar köpüre, zeerler qata.
Darqalıp olmaymız şına urulmay…
Aqıl toqallaşa, yürekler qata.

Yañı bir şamata doğmaqta küçlü,
Ah, ğarip milletni eppey sağalar.
“Milletni ölümden qurtarmaq içün”
Başımızğa kelmekte yañı ağalar.

Şamata içün biz yaratılğanmız,
Küçük meşrebede qopa furtuna.
Özara davağa oğratılğanmız, –
Şamata, şamata. Qulaqlar tına!

1998 s. iyün

AFU ET, TÜRKİYE

“O bir şanlı yerdir ki, Rabbi bulmuş qanında.”
Nazım Hikmet

Ey, Türkiye! Büyük millet, büyük devlet, memleket,
Büyükligiñ aqqı onı, yalvarırım, afu et!

İstanbulda, Anqarada, büllür suvlu İzmirde,
İzmirniñ de yüzük taşı olmış Qarşıyaqada,
Qayda olsam, bir İnsannı aradım men er erde,
Bulamadım, duyamadım, yapıştım ep yaqama…

– Tövbe, – dedim, – türk asabam, neçün bilemiyorsun? –

Öyle büyük Şairiñni olurmı ya unutmaq?
Qalbiñdeki kin-açuvnı neçün silemiyorsun? –
Kerem kibi yanğanlarğa olurmı ya kin tutmaq?

Alanyada, Ulu Cami azbarında – Sivasta,
Yeşilköyde, Üsküdarda, qalabalıq Çarşıda,
İlk baarde, sıcaq yazda, qaltıratqan bir qışta. –
"Valla-billâ, bilmiyoruz", – dep turdılar qarşımda…

Eyvah – Allah! Ey, sen büyük memleketim, Türkiye!
Men de seniñ bir evlâdıñ, günakârlı bir türkim…
Epimizge Nazım olıp istedi o Ürriyet,
Afu et onı, ey milletim, sañadır işbu türküm.

Asret, quvğun ruzgârları baş ucunda estiler,
Aramzatlar aldattılar, yollarını kestiler.
Men de nice yıl esirim aramlarnıñ elinde,
O Şair de menim qalbim, yüregimde, evimde…

Şaat oldım: Türkiyede onı Şair sanmazlar,
Doğğan künün, ölgen künün iç bir yerde añmazlar.
"Türk şiiri" kitabında adın bile yazmazlar,
Añmağanlar iç bir zaman Kerem kibi yanmazlar!

Ey, Türkiye! Büyük millet, büyük devlet, memleket,
Büyükligiñ aqqı onı, yalvarırım, afu et!

1996–1998 ss.

KÜZ YAPRAQLARI

Küz yapraqları töküle, töküle,
Sen yoqsıñ yanımda, qalbim öküne.
Aşqımız sönmesin bu ğamlı küznen,
Muğayıp tura kök tamçılı köznen.

Muğaydı Çatır Dağ, muğaydı Salğır,
Asrette yaşamaq ne qadar ağır.

Yapraqlarnı, aman, ruzgâr savura,
Güzelim, uzaqtasıñ, qalbim ağıra.
Aşqımız sönmesin bu ğamlı küznen,
Muğayıp tura kök tamçılı köznen.

Muğaydı Çatır Dağ, muğaydı Salğır,
Asrette yaşamaq ne qadar ağır.

Bağçalar kiydiler altın tüs fesin,
Yüksekte eşitile turnalar sesi.
Sen ketme olarnen, ey, Telli Turnam,
Sensiz men küzlerde yaşap olmam.

Muğaydı Çatır Dağ, muğaydı Salğır,
Asrette yaşamaq ne qadar ağır!

1999 s.

BİLMİR

Dünyada iç yoqtır onıñ bilmegeni,
Oña belli özenlerniñ boyu, eni.
Oña belli yüce dağlar yüksekligi,
Er milletniñ eyiligi, eksikligi.
Tilimizniñ asılını tek o bile,
Ondan sorañ nedir mihrap, nedir qulle.
Ondan sorañ halqnıñ asıl adı nedir,
Ondan sorañ makeme ve qadı nedir.
Ondan sorañ quyu nasıl qazıla, dep,
Ondan sorañ şiir nasıl yazıla, dep.
Episini cartı-curtu oqup bilgen,
Er teşikke burunını soqup bilgen.
Ne litsey, ne aliy oquv yurtu körgen,
“Menbilemlik” yollarından taymay yürgen.
Mektep içün derslik deseñ, derslik yazar.
Er bir şeyden bilgisi bar azar-azar.
Qayda barsa şaplavuzı iç yapılmaz,
Meclislerde ondan aqıllı tapılmaz.
Laf berseñ, ne ötmek aşar, ne suv içer,
O olmasa ne Qurultay “canlı” keçer.
Minberde o demagognıñ demagogı,
“Nutqu”nıñ ne ahırı bar ne de ögü:
“Arqadaşlar, Meclis yañlış yoldan kete,
Devletçilik kerek bizge, artıq yeter!
Bizge artqaç laf kerekmey, tek iş kerek,
Duşmanlarnı tır-mır etip yeñiş kerek!
Biz birleşip olamasaq yeñalmamız,
Tereklerde pişmez armut ve almamız”.
Ne rusçası temiz, ne de ana tili,
Ağızını köpürtire sallap elin.
“Minder” nedir, “minber” nedir – farqın bilmez,
Ekisi de bir şey, der de, yüzü külmez.
Er kes bilgen safsatanen plan biçe,
“Nutuq”tan soñ qafiyeli sözge keçe.
O em şair, em yazıcı, em gazetçi,
Em tarihçı, iqtisatçı, siyasetçi.
Em folklorcı, em çalğıcı, em bestekâr,
Adım atmaz, raat yatmaz bulmasa kâr…
Camilerde o müderris, degil sohta,
Cemaat da demez oña: olân, toqta!
Er qazanda et köpügi kibi taşar.
Büyüknen de, küçüknen de sporlaşar,
Aramızda böyle bilmir pek çoqlaştı,

Bilmirlerden milletniñ de aqılı şaştı…

2000 s. sentâbr 23

AVAŞERFE

Közleriñiz oyulğaydı, ey, pervasız aqaylar,
Körmeysizmi, qatıñızda horlanmaqta apaylar.
Körmeysizmi, can talaşıp sararıp-solğanların?
Evde degil, soqaqlarda, bazarda olğanların?

Ana, tura Avaşerfe – quçağında balası,
Qarşısında bir qaç qopqa alma, armut meyvası.
Yüregini tırnay er kün duşmanlarnıñ calası,
Onı cıltmay, şeñlendirmey ana yurtnıñ avası.

Daa eki yavruçığın evine taşlap kelgen,
Olar içün qısmet arap, közlerin yaşlap kelgen.
Din-imandan keçken eri maruşkege evlengen,
Nankör, hınzır evli-barqlı şu yavurnı begengen.

Kördim Avaşerfeniñ beton qarıştırğanın,
Qomşu erkek oña baqıp çette sarğuş turğanın,
Kördim Avaşerfeniñ dağda yemiş cıyğanın,
Namusını temiz saqlap, er bir işke uyğanın.

Kördim Avaşerfeniñ mitinglerge çıqqanın,
“Ant etkenmen” yırın yırlap, yumruqların sıqqanın.
Şovinistler arasında kördim yañğız qalğanın,
“Prodajnaya” degenlerniñ saçın yulqıp alğanın.

Men Sonaqta kördim onıñ balçıqlarğa batqanın.
– Bu balçıqtan çıqtı Noman! – dep ğururnen aytqanın.
Dudaqların, tırnaqların boyalarnen aşlamay,
Bostan asray, ellerinden qazma-kürek taşlamay.

Közleriñiz oyulğaydı, ey, pervasız aqaylar,
Qatıñızda horlanmaqta böyle nurlu apaylar.
Amma olar zarlanmaylar ne sizge, ne Allağa,
Gece-kündüz ıdrınalar qısmetini almağa.

Bu alemniñ sabırları bizim Avaşerfede,
Turmuşnıñ eñ ağırları bizim Avaşerfede;
Avaşerfe – halqımıznıñ sarsılmaycaq diregi,
Avaşerfe – halqımıznıñ küç, qanatı, yüregi!

Deyler: Ava yaratılğan Adem qaburğasından,
Yoq, bu Ava yaratılğan Çatır Dağ qayasından!
Yoq, bu Ava yaratılğan çöller qasırğasından!
Yaratılğan Ana-yurtnıñ Analar Anasından!

1999 s. fevral 26

ZINCIRLI MEDRESE

(monolog)

– Zıncırlarım pek totlandı,
Zıncırlarım yaralı.
Yoqtır maña alıp kelgen
Ne yolçıq, ne aralıq.

Dört divarım qaldı menim,
Men – Zıncırlı medrese…
Ğam-yanıqlar aldı meni,
Dertlerim de ep öse.

Zıncırımnı totlar bastı,
"Bassa-bassın", dediler.
Sardı meni cin-albastı
Ve günasız deliler.

Demezmedi İsmail bey
Körse bunı ve bilse:
"Böyle işke aqlım yetmey,
Ah, Zıncırlı medrese"…

Men yaşarım qayta baştan –
Halqım meni tikleycek.
Artıq, ne sel, ne de boran
Dal boyumnı bükmeycek.

Tek añla sen, "ulu devlet",
Yaptığıña tövbe et.
Etmez iseñ, delihane
Olur bütün memleket.

BAĞÇASARAY

Yeşil caplar arasında esken eliñ
Tar soqaqlı maallelerde kimni aray?
Niçün qurıp qaldı Sırlı Çeşmeleriñ?
Söyle maña, Bağçasaray, Bağçasaray.

Çürük Suvnıñ boylarında tamır atqan
Selbileriñ niçün ösmey, niçün qavray?
Otuz eki Ay-Yıldızıñ qayda batqan?
Söyle maña, Bağçasaray, Bağçasaray.

Yigirminci asırdan da merametsiz
Bir asırnı kördimeken bu Hansaray?

Tarihıñda oldımı yıl dert-zametsiz?
Söyle maña, Bağçasaray, Bağçasaray.

Beftanlardan qamburayğan qutsuz kibi
Alçaq-campik evler kimden imdat soray?
Kimler edi bu evlerniñ öz saibi?
Söyle maña, Bağçasaray, Bağçasaray.

Kimler edi bu caplarda qoy cayratıp,
Top Qayanıñ taldasında qaval çalğan?
Allı-pullu feslerinde güller taqıp,
Gügüminden çeşmelerden suvlar alğan?

Qayda şimdi o yosmalar, ne yerlerde
Çalarğan ve siyrekleşken saçın taray?
Sen olarnı hatırladıñ nice kere?
Söyle maña, Bağçasaray, Bağçasaray.

Rastketirdirim bir yosmanı soqağıñda,
"Merabañız..." dedi, qaşı-közü qara.
Qara deñiz dalğalandı ten-qanımda,
İnan buña, Bağçasaray, Bağçasaray.

Afu eyle, saña tanış olğan tilde
Böyle sözni eşitmediñ nice zaman.
Biz epimiz iraq edik tuvğan İlden,
İcranlıqta öle yazdıq aman-aman.

Öle yazdıq dertke derman tapalmayıp
Hastalığı gizli olğan biçareday.
Sen de taldıñ asretlikte yıllar sayıp,
Çoq iprañğan Bağçasaray, Bağçasaray.

Bu künge de taqdirime biñ evalla!
Keldim saña boranlarğa oğray-oğray.
Sevem seni olsañ bile nasıl alda,
Bağçasaray, Bağçasaray, Bağçasaray!

Bağçasaray – Samarqand
1988 s.

BAĞIŞLAV

Ey sen, qara gecelerni yarıp kelgen ulu zat,
Türkiy halqlar dünyasınıñ ümüt bergen küneşi!
Bu alemde yaşamaqçün qalmağanda bir fırsat,
Berdiñ iman, berdiñ işanç, berdiñ aqıl keñeşi.

Sen ketken soñ Bağçasaray öksüz qalıp ağladı,
Qopqan qara furtunada silindiler izleriñ.
Nice nesil Şefiqalar qara şallar bağladı,

Avdarıldı qaya, faqat ölmey qaldı sözleriñ.

Hitap etip: Tilde birlik, em fikirde, em işte, –
Peyğamberday tenbilediñ yüz yıl evel halqıñnı.
Ah, nelerni ve kimlerni tutqan ediñ sen közde?
Ya duydıñmı basacağın bir kün ecel halqıñnı?

Eyat, ustaz! Yañılmadın, ecel yeli üfürdi,
Tuvğan halqıñ bir gecede sürüldi öz yurtundan.
Qartbabalar, qartanalar qan-zuqumlar tükürdi,
Mezar taşıñ ağlap qaldı biçareler artından.

“Terciman”nı ad-isminen bastırıqqa tıqtılar.
Parıldağan nurlarını gizlediler neslinden.
Milletiñniñ hatırasın qırşavlarnen sıqtılar, –
Manqurt kibi keçmişini çıqarsın dep esinden.

Yıllar keçti... Omrap qalğan seniñ dürbe taşıñday
İcretlikte parça-kesek dağıttılar halqıñnı.
Ey, sen taqdir! Bugün ise şu mubarek yaşıñda
Baş köterip qıçırasıñ. Beriñiz, dep, aqqımnı!..

Afu eyle, afu eyle, ustaz, ğarip nesliñni,
Aciz edik, qabiriñni bile saqlap olmadıq.
Alâ bugün eşitmege zarmız ötkür sesiñni:
“Birlik!” dediñ, “Birlik!” dediñ – bizler ağlap olmadıq.

Şükür, Yurtqa qaytmaqtamız baş köterip adıñnen,
Abdiyekday tilimizde tekrarlana “Terciman”!
Tilimizni saqlap keldik bahtsız – qara yazınen,
Camilerde namaz qıla saña halqıñ er cuma.

Bu yalancı faniy yurtta yıqıntılar tiklenir,
Mermer taşqa şu muqaddes ad-ismiñni oyarmız.
Aqsızlıqlar yeksan olıp, adaletli kün kelir,
Qırım üzre sen kötergen bayraqlarnı qoyarmız!

BAHTLI QUL SAY ÖZÜÑNİ

Ey, vatandaş, qandaş, dindaş, bugün qayda olsañ da,
Çekken azap-zametlerden biñ bir dertke tolsañ da,
Uzun avdet yollarında gül çırayıñ solsa da,
Ya Rabbim, dep şükür eyle, bahtlı qul say özüñni.

Neler kördiñ, neler çektiñ bu yalancı dünyada,
Alâ bugün körgenleriñ tüşte qorqunç, ruyada,
Nice ecel tuzaqların keçtiñ ateş, deryada, –
Ya Rabbim, dep şükür eyle, bahtlı qul say özüñni.

Köresiñmi, ruzgâr ese bağrımıznı buzlatıp,
Yılbaş kele, yılbaş kele ağrımıznı sızlatıp,

Belki eyi yıl kelir, dep, eyilikke köz atıp,
Ya Rabbim, dep şükür eyle, bahtlı qul say özüñni.

Ğurbetlikte “Vatan, Vatan” dep Vatanğa keldiñ de,
Kene ğurbetlikte qaldıñ ana topraq içinde,
Etrafında duşmanlarıñ biñ beşaret biçimde, –
Sabır ile, Rabbim, diye bahtlı qul say özüñni.

Bu topraqqa toymay ketken babalarğa dua et,
Bugün doğıp kün körmegen balalarğa dua et,
Bu künlerge dayanğan ür analarğa dua et,
Ya Rabbim, dep şükür eyle, bahtlı qul say özüñni.

Bizge başqa Yılbaş kelir, kelir bir kün inşalla,
Tek sen, yurtdaş, ümüt coyma, küreşmekten iç talma,
Bu topraqta sençün yanğan evlâtlar bar, bar Alla,
Ya Rabbim, dep şükür eyle, bahtlı qul say özüñni.

1994 s. Yılbaş gecesi

BİZİM GÜZELLER

Alemde ne qadar qız olsa, epsin
Begenem, iç birini yaramay demem:
Ah , bizim güzeller, sizge kim yetsin!
Söyleñ, neçün sizni ziyade sevem?

Neçün közüñizge baqsam, yüregim
Uçacaq quş kibi sizge ıntıla?
Neçün eliñizni tutqanda, elim
Ve tilim tutula, nefesim tına?

Yalıñız sizni aruv dep bilsem de,
Tiliñizden daima bal tama, demem.
Siziñ qavmıñızdan azap çeksem de,
Neçün kene sizni ziyade sevem?

Çatma qaş, ince qaş, qalem qaş qızlar,
Siziñ qaşlar kibi başqa yoq, demem,
Şefqatlı, şefqatsız, bağrı taş qızlar,
Söyleñ, neçün sizni ziyade sevem?

Dünyadan ketecek musafirim men;
Yıqılayatqanda eñ soñki carğa
Tekrar söyler edim soñki nefesnen:
– Ah, baqıp toymadım bizim qızlarğa!

ÇELEBİCİHANNIÑ SOÑKİ YIRI

“Ant etkenmen, söz bergenmen millet içün ölmege...”

Ant etkenmen kerek bolsa kene qaytıp kelmege,
Nasıl etip, evlâtlarım, men sizlerni taşlayım?
Bugün kene millet içün küreşimni başlayım.
Süretimni bayraq etip köterdiñiz köklerge,
Yırlarımnı darqattıñız ğururlanıp köp yerge.
Lâkin daa bilmeysizdir eñ muqaddes sırımnı –
Aytayım men, evlâtlarım, sizge soñki yırımnı:

Ant etip siz çağırdıñız kök bayraqlı Qurultay,
Amma kökni yaraştırmay yıldızlarsız tek bir ay.
Zametiñiz boşqa keter, sizde birlik bolmasa,
Birleşmekçün ant etmege sizde erlik bolmasa.
Evlâtlarım, bunı sizge Quran öpip aytaman,
Red etseñiz, yırlarımnı alıp artqa qaytaman,
Demek, halqım oñmay keldi, oñmay yaşap oñmağan,
Demek – halqnı qurtaracaq yañı nesil doğmağan!...

ESKİ YURT

Aslı özüm Eski Yurttan uzaq çölde tuvsam da,
Bağçasaray içün catsıñ degen oynı quvsam da,
Bağçasaray deseler, içim-bavrım üzüle,
Bilmem niçün közyaşlarım kirpigime tizile.

Nice kere ayaq bassam iprañğan Hansarayğa,
Er bir taşı-tahtasına toyalmayıp qarayman.
Köz taşlayman nice asır iç-içinden iñlegen
Saibi yoq boşap qalğan meşur Şain Qullege.

Mında er şey bir zamanda şan-şüretni añdıra,
Al-azırki vaziyeti aqılıñnı aldıra.
Teşekkürim sizge bugün, Eskiyurtlı qandaşlar,
Toplanırmız qırımtatar adlı bütün qardaşlar.

Toplanırmız şu muqaddes Azizlerniñ yanına,
Ebet, bir kün bu milletniñ can kirer ya canına.
Bağçasaray deseler, başım-közüm aylana,
Çünki köbek tamırımız mında kelip baylana.

EY, KAVKAZ DAĞLARI

(cesür çeçen halqına)

Kene keldi başıñızğa, Kavkaz dağları,
Kotlârevskiy, Yermolovnıñ qanları çağları,
Kene döndi kerige dünyanıñ çarhı,
Bitmeycekmi çeçenlerniñ yanığı-ahı?
Kene yañı generallar çıqtı meydanğa,
Yañı Yılda qadeleri top-tolu qanğa.
Rusiyeni Yılbaş ile hayırlay Yeltsin,

Başqa söz yoq – Alla onıñ aqqından kelsin!
Yoq, bu sözler qarğış degil, bu sözler – tekbir,
Er çeçenniñ ağzındaki “Allahu ekber!”
Er çeçenniñ elindeki qaviy bu silâ, –
Şeit ketken er çeçenge dua-suselâ.
Şairlerni meftun etken Kavkaz dağları,
Sizni topqa tutqanlarnıñ barmı arları?
Unuttımı olar yoqsa Hacı Muratnı?
Yeksan etmek isteylermi yoqsa Qurannı?
Duymaylarmı ya, Şamilniñ tirilgenini?
Cohar onıñ ruhu olıp körüngenini?
Bu künlerde bağırımnı çoq sual tırnay,
Söylemeycek olam, amma ağızımda turmay:
Qaysıñ ağa sağ olaydı, birinci olıp
Ortalıqqa çıqar edi ğadapqa tolıp.
Ya ne içün eşitilmey Rasul degen ses?
Neçün kelmey Dağıstandan cıllı bir nefes?
İnğuş, Malqar ve Qıbarda, ne oldı sizge?!
Şay dep belki aytasızdır öz-özüñizge...
Sizge aqıl ögretmege yoq menim aqqım,
Men bir kiçik evlâdıman uquqsız halqnıñ.
Ey, siz, Kavkaz dağlarınıñ cesür mertleri,
Kiçik halqnıñ dev yurekli çeçen erleri,
Bu künlerde men de sizsiz yaşap olmayım,
Bu şiirimni bir silâ dep sizge yollayım!

1995 s. yanvar 1

HALQIMDAN ÖGRENDİM

Bir vaqıt ayatnıñ yüzüni taptap,
İnsanğa qara kün tilegenim yoq.
Yürmedim içime ğarezlik saqlan,
İnsanğa yahşı kün tilegenim çoq.

Halqımdan ögrendim ötmek-tuzumnı
Er daim elâllap aşamağa men.
Halqımdan ögrendim açıq yüzümnen
Er yerde namusnen yaşamağa men.

İNSANĞA

– Sen Küneşke oşama –
O geceden nur bermey.
Sen Ayğa da oşama –
Küneş çıqsa körünmey.

Oşama sen yıldızğa –
Yıldızıñ ille söner.
Yanardağ olma qızğan –

O da bir külge döner.

Sen deryağa oşama –
Onıñ yolun keserler.
Aqqan suvday yaşama –
Qadır etmey içerler.

Oşama sen, oşama sen
Epkin esken yellerge.
O degilmi, afatlarnen
Ğam ketirgen illerge?

Oşama sen açqan gülge –
Gülniñ ömrü qısqadır.
Qıyas olma şeñ bülbülge –
Quş taliyi başqadır.

Okeanğa oşama sen –
Dalğalansa yatışır.
Qar-boranğa oşama sen –
Arzu-ümütler qarışır...

Er mücize yerde-kökte
Özcesine yaşasın.
Sen olarğa oşama tek,
Olar saña oşasın!

OKTÂBR 6, 1992

Yağmur yağsa – qaq turar,
Han otursa – halq turar.
(Atalar sözü).

Küçlü bir yumruqday toplanıp keldiñ
Ve kim olğanıñnı kösterdiñ, halqım,
Ve kim olğanıñnı özüñ de bildiñ
– Aşalanuv degil tek uquqıñ aqqıñ.

Sen halqsıñ – milletsiñ, sürü degilsiñ,
Saña "sürü" degenler özleri sürü.
Ğadaplansañ – taşqan küçlü bir selsiñ
– Saña qarşı turalmaz qanlı köz börü.

Köpekler ömürlik afırsa bile,
Ağızı köpürip – sapırsa bile,
Yol alğan bir kervan yolundan qalmaz,
Menzili – Vatandır, kervan iç talmaz.

Köpek zenaatı – afırmaq bilem
Men onı olucı bir al dep sanam.
Amma şu aqılsız köpekler ile

Bizim köpekler de afırsa, yanam...

Sabrı tükenip iprangan halqım,
Qalqtıñ da oldıñ sen bir ateş aqım.
Ah, körip olsaydım sönmegeniñni,
Ah, körip ölseydim ölmegeniñni!..

“A-zat etiñiz!”
“A-zat etiñiz!”
Meydanda el sallap qıçıra millet.
“Mından ketiñiz!”
“Mından ketiñiz!” –
Dep sopa sallay qara küç – zillet.
“Kimni azat etmek?
Ne istey bu halq?” –
Dep soray rusça sarışın qadın.
Kimse qulaq asmay oña. Ses kele:
“Saqt oluñız! Saqt...”
Qadın menden soray:
“Kim qapavlı? Kim?”
Sert-sert cevap berem: “Halq!”
Belleyim, bilmeydir belkim...

Ölü közü kibi pencereler.
Camları qırılğan pencereler...
Dersiñ ajderhanıñ közlerin
Oyup alğanlar.
Pencere tübünde açuv taşları.
Qırılmağan camlar yıltıray –
Sağ qalğan ajderha başları...
Bina içinde suvuq ruzgâr ese,
İndir taşı kibi halqımnı eze, eze, eze...

Çalbaş, bürüşik qartiy yalvara:
“Ya Rabbim! Kilsesi yansın yavurnıñ,
Çoqunmağa yer tapmasın, ya Rabbim!”…
Tenim titrey, men de yalvaram:
“Ya Rabbim! Diñleme, diñleme biçare qartiyni.
Ya Rabbim! Kilsesin yaqma!
Barsın da çoqça çoqunsın, –
Elleri başına, köksüne toqunsın –
Belki añlar menim de başımnı, köksümni.
Qartiyim,
                    qartiyçigim,
                                        ökünme!”

1992 s. oktâbr 7-9

QIRIM CENNET DEGİL, DOSTLAR

Qırım cennet degil, dostlar,

Berilse de Alladan,
Mında çoqtan ne uriyler,
Ne melekler qalmağan.

Qırım cennet degil, dostlar,
Siz cennetke qızmañız
Allandırıp-ballandırıp
Yalan resim sızmañız

O, tek Qara deñiz degil
Sazlığı bar, gölü bar,
Suvundan tuz damı kelgen
Qavrap qalğan çölü bar.

Dülber olıp körünse de
Qarağanda tışından,
Qasım ayı kirgenden soñ,
Can tüñülir qışından.

Qırım cennet degil, dostlar,
Pek horlanğan, deñişken,
Mında nice yol ayrılıp,
Nice yollar kesişken.

Nice yıllar mında ayaq
Basmağanlar qalmağan.
Selbilerge torbasını
Asmağanlar qalmağan.

Nice yıllar yeşil ada
Olğan kervan sarayı
Yemiş bitken bağlarında,
Çöllerinde qorayı.

Zeer-lâcsız bereket yoq
Bağçasında-bağında.
Suv qalmağan Qarasuvda,
Salğır degen ağımda.

Kelmeşekniñ er bir soyu
Alayım dep tırışqan
Kentler-köyler boruqsığan,
Tütünlernen qarışqan.

Qırım! Qırım! Bir zamanda
Belki cennet ediñ sen.
Endi ise ceennemniñ
Qapısına keldiñ sen.

Qaytıp kele sañа yañı
Can berecek tamırıñ.
Şu tamırıñ ile bağlı

Er bir ğıdañ, er sırıñ.

Qırım! Seni qurtarırmız,
Soñ maqsatqa yetermiz,
Ya da senday taptalır da
Ölip-sönip ketermiz.

Qırım, belki birevlerge
Sen bir cennet-mekânsıñ.
Bizge ise cennet degil
Qırım, bizge Vatansıñ!

QIRIMĞA QAYTQAN EMİRAMET

Büyük şairimiz Eşref Şemi-zade sürgünlikte bulunğan
halqımıznıñ arasında rastkelgen bazı inat-ahmaqlar aqqında
“Emirametniñ inatlığı” adlı şiir yazğan edi. Bu şiirimde
men şu Emirametniñ Qırımğa qaytıp kelgenini kördim...

Emiramet dep meni iç tanımazlar, –
Milletke pe-e-k yaqın olıp körünmesem.
Milletke pe-e-k yaqın olıp körüngen soñ,
Bir özüm dört gruppağa bölünmesem.

Emiramet dep meni iç tanımazlar, –
Laf etkende boğaz kerip, pek coşmasam.
Pek coşqanda aytılğan er bir lafıma
“No”, “Koneçno”, “zapsem” degen söz qoşmasam.

Emiramet dep meni iç tanımazlar, –
Er yerde tek menim sözüm aq demesem.
Çoqluq yürgen yol-ızlarğa şap tükürip,
Ahrı-soñu balaban bir... yemesem.

Emiramet dep meni iç tanımazlar, –
Elli yıllıq ğurbetlikten ders almasam.
Başımızdan keçkenlerni tez unutıp,
Cemaatqa duşman kibi ters olmasam.

Emiramet dep meni iç tanımazlar, –
Bitke ola yorğan-töşek küydürmesem.
Domuz baqıp, sala aşap, raqı içip,
Yavurlarğa özümni pe-e-k sevdirmesem.

Emiramet dep meni iç tanımazlar, –
Atlanmaycaq özenlerden atlamasam
Doğmuş ağam menden büyük ev qurğanda,
Küncülikten yanıp-küyip patlamasam.

Mañа derler: “Bizim inat Emiramet
Qalsa bile cail olıp, dımma soqur,

İnatlıqtan taş kesilip, ömür boyu
Ana tilde ne gazet, ne kitap oqur".

Maña derler : "Bizim inat Emiramet
Kâr olmasa, balaq tirep suvğa kirmez",
"Tatar tilin bilip qayda kirecek?", – dep,
Balasını milliy oquvğa da bermez.

Emiramet dep meni iç tanımazlar,
Milletimniñ tarihına tükürmesem.
Bugünime, yarınıma tükürgen soñ,
Ahirette mezarımda ökürmesem.

Men kene de şu Emirmen, şu Ametmen, –
İnat olıp iç bir şeyge irişmedim.
Elli yılda soqur közüm açılmadı,
Sürgünlikten qaytsam bile deñişmedim.

QIRIMNAME

Ey, vatandaş!
Ateşke kir, azır ol sen yanmağa,
Vatan içün can bermeseñ,
Niçün keldiñ sen dünyağa?
Güzel Qırım toprağında
Ecadıññıñ qanı bar,
Er bir terek yaprağında
Milletiñniñ canı bar.
Kerek olsa furtanaday
Atıl duşman üstüne,
Köster oña asırlarnen
Toplanğan bar küçüññi.
Yeñmegence ömür-billâ
Küreş kene ve kene!
Al, dedeler alalmağan
Intıqam ve öçüññi!
Sen milletsiñ, bir zamanda
Moskovda at oynatqan,
Acız qalğan getmanlarğa
Yardım qoluñ uzatqan
Bugün niçün anda-mında
Qorqıp-pısıp yüresiñ?
Öz yurtunda suçlu kibi
Boynıñ qısıp yüresiñ?
Bu topraqnıñ bağçaları –
Saibi tek bizmiz, biz
Bu topraqta açıldı ve
Yumulacaq közümiz.
Ne şerefli bu topraqta
Küreşmek ve can bermek!
Ne şerefli tamğa

Kök bayraqnı kötermek!
Antlı Noman ve Caferler,
Amet Özenbaşlılar,
Millet içün Qara deñiz
Kibi qaynap taştılar.
Musa Mamut meşal oldı,
Mustafalar sınmadı,
Ceennemden keçseler
De Vatanım dep tınmadı.
Şu degilmi, millet, saña ğurur
Bergen, küç bergen?
Cesürlik ve qaramanlıq,
Yollarını köstergen.
Taqdirine yazğan Mevlâm –
Küreşmege atlan sen,
Dalğalansıñ bayrağımız
Talğan-talğın ellerde,
Dalğalansın boranlarda,
Qasırğalı sellerde,
Dalğalansın Hansarayda,
Er saçaqta, er evde
Nesillerden nesillerge
Tüşmesin o yellerden!

SEN MENİ ÖYLE SEV…

Sen meni bağrıña öyle bas, güzelim.
Teniñden sıcaqlıq alayım.
Sen meni bağrıña öyle bas, güzelim,
Qoquñda mis olıp qalayım.

Sen meni saçıñnen öyle sar, güzelim,
Yaramaz ellerim bağlansın.
Sen meni saçıñnen öyle sar, güzelim,
Küncüler yüregi dağlansın.

Sen meni… sen meni… Öyle öp, güzelim,
Leblerim ateşday yansın.
Sen meni… sen meni… Öyle öp, güzelim,
Nefishor vucudım qansın.

Sen meni öyle sev, güzelim,
Sevgiñden saf lezet alayım.
Sen meni öyle sev, güzelim,
Ölgence seniñnen qalayım!

S.O.S.!

Qurtarıñız, qurtarıñız gemimiz bata!
Gemimizniñ baş diregi yıqılayata.

Deryamıznı bastı boran – quru safsata,
Deñizciler yarı ölü alında yata.

İsmail bey, nidamıznı eşit! Kel yetiş!
Evlâtlarnıñ yat lehçede ğayray til ve tiş.
Qaytıp keldik ana-yurtqa amma oldı iş!
Böyle müthiş olmağandır vatandan ketiş...

Ana-yurtqa qaytıp keldik – ilsiz yaşaymız,
Bir millette olmağan şey – tilsiz yaşaymız.
Acılar ep çoqlaşsa da, – dinsiz yaşaymız.
Qalbimizde derdimiz çoq – insiz yaşaymız.

Üç evlâtnı egiz etip doğurğan ana,
Tuvğan tilde bir söz aytmay teleyayında,
Asan, Üsein ve Osman dep adların aña,
Amma millet, Vatan ruhu qaydadır, qana?!

Dört yıl evel egizlerge baqıp sevindik,
Milletimiz böyle artar, inşalla, dedik.
Milliy Meclis tarafından bahşış da berdik,
Bugün şu üç oğlançıqta yat ruhun kördik.

Nidamıznı eşit sende de, ey Çoban-zade!
“Tuvğan til”ni oquğanda ağlaymız kâ de, –
Nasıl zengin edi tiliñ ve nasıl sade,
Başqa tilde söyleşmekni ettik biz adet.

“Quş yavrusı yuvasında körgenin küter”, –
Bugün bizler quş alından betermiz, beter.
Gemimizniñ diregi – til, batar da keter,
O batqan soñ, unutılıp, millet de biter.

– Adımıznı deñiştirmek, – dey yetmişli qart, –
Müim iştir! – Qartım, çekil, arabañnı tart!
Ana tili batayatqan hasis zamanda
Alcırağan dedem, söyle, nege böyle şart?

Nege böyle tartışuvlar nege qaynaymız?
“Milliy devlet”, “milliy ad” dep can çaynaymız?
Milliy tilde olsun “qırım” ya “tatar” barmı?
Tilsiz millet taqdirinen neçün oynaymız!

Qurtarıñız, qurtarıñız! Gemimiz bata!
Gemimizniñ baş diregi yıqılayata.
Deryamızda qoptı tufan – küçlü safsata,
Deñizciler yarı ölü alında yata!

2000 s. aprel

TUVĞAN TİLİM

Seni sürgün ettiler, ah, tuvğan tilim,
İstediler ayırmağa tamırıñdan.
Ateşlerde savurıldı kökke külüñ,
Tek kimler qıl qıdırmadı hamırıñdan?

Nice yüz yıl qarsanbalı yollar keçtiñ,
Sende edi ata-babam qayğıları.
Yaşavıñnen duşmanlarğa kefin biçtiñ.
Öldürtmediñ halqıñnıñ saf duyğuların.

Soyqıruvnı aslı senden başladılar,
Qapadılar zorlap, nıqtap tar kirilge…
Halqıñ kibi alev-otqa taşladılar, –
Efsaneviy quş oldıñ sen ep tirilgen.

“Zengin tiller” luğatların açaman da, –
Şaşıp qalam! – olarnı sen bayıtqansıñ!
“Ridna mova”da yoqsıñmı, ya rusçada? –
Qa, baqayım, tatarca söz yoq, dep aytsın!

Bu qadarlıq, bol-cümertlik olurmı ya?
Yatqa berip, özüñ aizar çekesiñ.
Til macarıñ oñğanlıqqa tolurmı, ya?
Toprağıña domuztamır ot ekesiñ.

Yoq, men saña şikâyetnen zarlanmayım,
Özümiz de seni horlap iprandırdıq.
Ep bir sennen ğururlanam! Arlanmayım! –
Sennen ağlap, sennen külip yattıq, turdıq.

Ah, bugün de qadiriñni bilse edik,
Yıltıratsaq – totlarıñnı silse edik,
Fikrimizni seniñ ile qayrar edik,
Senden keyf alıp, ah, bir mayrar edik!

Tuvğan tilim! Güzel tilim! Kene yaşa!
Yurtqa qayttıq sennen birge yıllar aşa;
Sen bar ekeç, ölümge iç baş bermemiz,
Topraq degil, duşmanğa bir taş bermemiz!

TÜRKİYEDE YAŞAĞAN YURTDAŞLARIMA

Deñiz qaynaq, col uzaq, yıllar suvuq
Bolsa da, ey, tuvğanlar, göñül cuvuq.

Sındı hannıñ qılıçı urulıp taşqa,
Barmı duşman bizlerge yavurdan başqa?

Biz bu yaqta cılaymız, cürek suvmay,
Siz ketken soñ Qırımda küneş tuvmay.

Toprağımız bir edi, qanımız bir,
Çoqrağımız bir edi, canımız bir.

Savurılğan tarıday sepildik kettik,
Sizler anda, biz – mında neler çektik!

Bizler yavur qolunda, siz – musulman,
Qay birinde köp eken aq ve iman?

Ale bugün bilmeymiz, cılaşamız...
Dertimizni gizlep soñ sırlaşamız...

Qol sınğanda saqladıq ceñ içinde,
Cumruqlarnı saqladıq cel içinde.

Şunday etip üç yüz yıl can saqladıq,
Millet degen temiz bir qan saqladıq.

Ey, yurtdaşlar, tuvğanlar, ey, ğazılar,
Ayrılıqta köpmi taa cürek sızlar?

Kerçniñ colın ot bastı, Çonğar cılay,
Cavun cava toqtamay, pek şıbalay...

Manğıt, Manay teleksip colğa qaray,
Asretlikten çalarğan saçıp taray.

İnşalla, siz de qaytarsız yeşil curtqa,
Dep toqtamay qaraymız deñiz, sırtqa.

Ah, bu dertten cüregim tilim-tilim,
Dep sizge selâm cibergen Şakir Selim.

TÜŞÜNCE

Nasıl bir künlerge qaldıq, qardaşlar.
Bu uzun yollarda taldıq, qardaşlar,
Aman-aman bitip yandıq, qardaşlar,
Közümiz ögünde sabiyler öle, –
Dünya bizge baqıp, bir köznen ağlay, bir köznen küle.

Dünyağa nam bergen bir millet edik,
Asırlar tübünden tirilip keldik,
Vatanğa köz tikip qurbanlar berdik,
Bizni kene böleler bir şına ile, –
Dünya bizge baqıp, bir köznen ağlay, bir köznen küle.

Qalmadı aramızda birlik keñeşi,
Şunıñçün qızdırmay Vatan küneşi,
Şunıñçün yürüşmey, ey, halqım, işiñ,

Şunıñçün bağrıñnı hancerler tile, –
Dünya bizge baqıp, bir köznen ağlay, bir köznen küle.

Epimiz qabardıq mingen hamırday,
Qarışıp qalmayıq bir top çamurday,
Kesilip başladıq quruğan tamırday,
Yaşaymız bularnı bile ve bile, –
Dünya bizge baqıp, bir köznen ağlay, bir köznen küle.

Bizini kene birevler oynatmaq istey,
Kene damsız bir şorba qaynatmaq istey,
Kenardan hoşlanıp bir baqmaq istey,
Bar, oyna, közyaşıñ sile ve sile, –
Dünya bizge baqıp, bir köznen ağlay, bir köznen küle.

Sanki duşman oldıq bir-birimizge,
Ürmet yoq ne ölü ne tirimizge,
Ne oldı, qardaşlar, ne oldı bizge?!
Kene dersiñ bir belâlar bastırıp kele, –
Dünya bizge baqıp, bir köznen ağlay, bir köznen küle.

Alladan berilgen güzel bu topraq,
Közlerimiz kibi körlanğan çoqraq,
Tereklerimizde sararğan yapraq
Bizi kibi çekmekte feryat ve nale, –
Dünya bizge baqıp, bir köznen ağlay, bir köznen küle.

Ey, felek, işiñe aqıllar yetmey,
Tatarnıñ başında tüşünce bitmey,
Bir küçük arzum bar – aqlımdan ketmey:
Ömürler bite ve ömürler kele, –
Demesinler:
“Dünya bizge baqıp, bir köznen ağlay, bir köznen küle”.

VATANĞA QAYTUV

Aqmescitniñ ava yolu, –
Samolötlar top-tolu:
Qalpaqlı bar, şapkeli bar,
Taqiyeli bar, yalınbaş…
Yantayğanda kimerde bir
Kögerteniñ sağ-solu,
“Olân! Olân!” – dep aytalar
Bir-birine sallap baş.

– Bular kimler, ya? – dep soray
Sarışın bir qırcıman, –
Laflarını añlamayım,
Nasıl tilde aytalar?
Oña şöyle cevap bere

Qalpaq kiygen “terciman”:
– Bular bizim qırımtatarlar,
Vatanına qaytalar.

Görültisi kökni yarıp
Yerge qona samolöt.
Basamaqtan entir-tentir
Başta qartlar tüşeler.
Avada mis qoqu tolu, –
Sanki etraf yeşil ot,
Şu qoqu ve şu topraqnen
Ağlaşıp körüşeler…

– Acep, niçün bu adamlar
Tüşkeninen avadan,
Bu topraqnı öpmek içün
Egileler – yatalar?
Közün üzmey şöyle sual
Bergen anav adamdan
Qalpaqlı dey: – Qırımtatarlar
Vatanına qaytalar!

Aqmescitniñ dört tarafqa
Uzanğan dört yolu bar,
Yol çetinde yolcularğa
Yol köstergen “qolu” bar…
Dört bir yaqqa darqalalar
Tatarlar ev qıdırıp,
Çölniñ, dağnıñ ve deñizniñ
Keçip yarı sıñırın.

Qırımda çeşit hınzır yaşay,
Tik baqalar közüñe,
Tatarlardan qalğan yurtnı
Tatarlarnıñ özüne.
Babasınıñ qıymetinden
Yedi qat çoq satalar, –
Qırımtatarlar Vatanına
Mına böyle qaytalar.

Propiska dep çapqaylar
Er afta ve er ayda,
Şu hayırsız propiskasız
Raat yaşav, iş qayda?
Ayaq topu kibi seni
Fırlatalar, atalar, –
Qırımtatarlar Vatanına
Mına böyle qaytalar…

Hastalanıp vefat etti
Bir sabiyçik üç yaşta,
Propiskası olmağançün

Kömülmedi o Saqta…
Böyle alnı körgen halqlar
Taş kesilip qatalar, –
Qırımtatarlar Vatanına
Mına böyle qaytalar!..

Kördim ava limanında –
Yürek-bağırım sızladı,
Bitasınen sağlıqlaşıp
Ağlap qaldı qızlarım.
Ağlap-sızlap sağlıqlaştı
Daa nice bitalar, –
Qırımtatarlar Vatanına
Mına böyle qaytalar.

İç tükenmey avdet yolu,
Köç yarası savuşmay,
Ayrı tüşken qorantalar
Bir-birine qavuşmay.
Rabbim, özüñ sabır ber, dep,
Dua oquy atalar, –
Qırımtatarlar Vatanına
Mına böyle qaytalar.

Bu milletniñ sabırını
Sınaycaqsıñ qaç asır? –
Ey, sen felek – yalan dünya,
Yüreklerni yoğurdıñ!
Pek çoqlaştı aramızda
Namussız ve cinasır, –
Halq qısmetin aşap-yutqan
Çoq "erbap"lar doğurdıñ.

Yetmegenday bu azaplar,
Aşalıqlar, horluqlar,
Ögümizde tizilgende
Daa nice zorluqlar,
Öz halqıñnıñ sersemleri
Zeer-zoqum qatalar, –
Qırımtatarlar Vatanına
Mına böyle qaytalar!..

Tarih bir kün yekün çeker,
Er şey kelir yerine,
Töpemizde adaletniñ
Işıqları körüne…
Bugün bizge dünya ehli
– Qaytıñız! – dep aytalar,
Qırımtatarlar Vatanına
Qaytacaq em qaytalar!

1989-1996 ss.

YARALANĞAN TÜRKÜLER

“Aluştadan esken yeller” furtuna oldı,
Sudaq–Kefe yollarına qıyamet toldı,
Güzel Qırım dağlarınıñ çırayı soldı, –
Ey-vah, dostlar, yaralandı Vatan türküsi.

“Seyit oğlu Seydamet”ler kene uruldı,
Papazlarnıñ darağaçı kene quruldı,
Kene Qırımtatarlarnıñ göñlü qırıldı, –
Ey-vah, dostlar, yaralandı Vatan türküsi.

“Şu Yaltadan” taş yüklenmey, yüklene para,
Bütün Qırım çevirildi tolçok-bazara,
Er adımda aydutlar ve yezitler tura,
Ey-vah, dostlar, yaralandı Vatan türküsi.

“Tatarlığım” tuvğan yerim horlana bugün,
Qurbanlarğa baqıp közler torlana bugün,
Bu muqaddes toprağımız zorlana bugün,
Ey-vah, dostlar, yaralandı Vatan türküsi.

Ey, “Bulutlar”, biz olmağan yurtqa yetiñiz,
Bağrımızda olğan dertni alıp ketiñiz,
Nomanlarğa, Bekirlerge selâm etiñiz,
Ey-vah, dostlar, yaralandı Vatan türküsi.

“Ant etkenmen”... tek şu türkü yaralanmadı,
Bizge ondan ğayrı işanç-ümüt qalmadı,
Güzel Qırım, bugün saña secdem – şu türkü,
Yaralanğan türkülerge melem – şu türkü.

1995 s. iyün-iyül